

**ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ**

23 май 2018 г. – Вариант 1

ПЪРВИ МОДУЛ (време за работа – 60 минути)

Отговорите на задачите от 1. до 30. вкл. отбелязвайте в листа за отговорите!

1. Със заселването си на Балканския полуостров древните българи стават непосредствени съседи на:

- А) Хунския хаганат
- Б) Франкската империя
- В) Византийската империя
- Г) Киевска Рус

2. Кое твърдение се отнася за договора между хан/кан Омуртаг и император Лъв V Арменец?

- А) Сключен е за срок от 30 години.
- Б) Потвърдена е кесарската титла на българския владетел.
- В) Византия връща тържището на българските стоки в Константинопол.
- Г) България се задължава да приеме християнството.

3. Кое събитие се е случило по време на управлението на княз Борис I?

- А) издаването на първите, общи за славяни и българи, писани закони
- Б) пристигането на учениците на светите братя Кирил и Методий
- В) преминаването на кръстоносна армия през българските земи
- Г) провеждането на църковен събор против богомилите

4. В кое произведение е описан дворецът на цар Симеон в Преслав?

- А) „Небеса”
- Б) „Проглас към Евангелието“
- В) „Шестоднев“
- Г) „Азбучна молитва“

5. Кои исторически личности са съвременници?

- А) патриарх Евтимий – хан/кан Пресиян
- Б) св. Иван Рилски – цар Петър I
- В) севастократор Александър – цар Симеон Велики
- Г) кавхан Исбул – хан/кан Телериг

6. Кое събитие се е случило през първата половина на XI век?

- А) битката при с. Ключ през 1014 г.
- Б) въстанието срещу византийската власт на Георги Войтех през 1072 г.
- В) преминаването на Третия кръстоносен поход (1189 – 1192) през българските земи
- Г) възкачването на Константин Тих Асен на българския престол през 1257 г.

7. Коя е вярната хронологическа последователност на посочените събития?

Битката с рицарите при Одрин (1); въстание на Асен и Петър (2); сключване на уния с Римската църква (3); битката при Клокотница(4)?

- А) 1,2,3,4
- Б) 2,3,4,1
- В) 2,3,1,4
- Г) 4,3,2,1

8. Кой книжовник е представител на Търновската книжовна школа?

- А) Наум Мизийски
- Б) Черноризец Храбър
- В) Григорий Цамблак
- Г) Йоан Екзарх

9. Каква титла определя за българския православен водач съборът в Лампсак през 1235 г.?

- А) екзарх
- Б) архиепископ
- В) епископ
- Г) патриарх

10. Кое от твърденията за Османската империя е ГРЕШНО?

- А) султанът е смятан за собственик на земята, богатствата и хората
- Б) ислямът стои в основата на управлението и правната система
- В) раята е на върха на обществената пирамида
- Г) немюсюлманите са подложени на етническа и религиозна дискриминация

11. Коя форма на антиосманска съпротива е най-масова в периода XV – XVII век?

- А) бунтовете
- Б) организирането на легии
- В) въстанията
- Г) хайдушкото движение

12. Кой от изброените термини НЕ Е свързан с административното устройство на Османската империя?

- А) шерият
- Б) бейлербейство
- В) вилает
- Г) кааза

13. В кой от посочените варианти издател – периодичен печат са свързани правилно?

- А) Любен Каравелов – „Будилник“
- Б) Христо Ботев – „Български орел“
- В) Константин Фотинов – „Любословие“
- Г) Иван Богоров – „Независимост“

14. Кой от изброените възрожденци е художник?

- А) Захарий Зограф
- Б) Неофит Рилски
- В) Панайот Волов
- Г) Сава Доброплодни

15. В кой от посочените варианти личност – събитие са свързани правилно?

- А) Добри Желязков – издава „Рибен буквар“
- Б) Димитраки Хаджитошев – организира Велчовата завера
- В) Стефан Богориди – дарява земя за построяване на българската църква в Цариград
- Г) Николай Палаузов – открива елинобългарско училище в Свищов

16. Кои са пропуснатите думи в текста?

„След направения в Скопската и Охридската епархия за назначаване на български митрополити съгласно чл. 10 от Фермана за учредяване на Българска се установи, че от 8698 християнски къщи в Скопската епархия само 567 къщи желаят да останат под Гръцката патриаршия...“

- А) плебисцит, екзархия
- Б) меморандум, патриаршия
- В) църковен събор, архиепископия
- Г) протокол, митрополия

17. На кого Христо Ботев посвещава стиха?

*„Жив е, той жив е! Там на Балкана,
потънал в кърви, лежи и пъшка
юнак с дълбока на гърди рана,
юнак във младост и сила мъжка.“*

- А) Георги Раковски
- Б) Васил Левски
- В) Хаджи Димитър
- Г) Георги Бенковски

18. Кой период от делото на Васил Левски е представен на изображението?

- А) участник в Българската легия в Белград
- Б) знаменосец в четата на Панайот Хитов
- В) организатор на Вътрешната революционна организация
- Г) делегат в Първото общо събрание на БРЦК

19. Коя е организацията, чиито решения са представени в следния текст?

„България се раздели на четири главни революционерни окръзи, както следва: Търново - I окръг; Сливен - II; Враца - III; и Панагюрище - IV. [...] Няма съмнение, че на Великото Търново се даваше най-голямата надежда, та затова именно то се е нарекло I окръг, гдето отидоха най-деятелните апостоли.“

Из „Записки по българските въстания“, Захари Стоянов

- А) Одеското българско настоятелство
- Б) Българският революционен централен комитет
- В) Вътрешната революционна организация
- Г) Гюргевският революционен комитет

20. Кое изображение е свързано с Руско-турската освободителна война 1877 – 1878 година?

А)

Б)

В)

Г)

21. Кой е най-големият по население град в Източна Румелия?

- А) София
- Б) Пловдив
- В) Русе
- Г) Варна

22. Кое от изброените събития се е случило преди Съединението?

- А) създаването на Търновската конституция
- Б) създаването на първото висше училище в Княжество България
- В) Илинденско-Преображенското въстание
- Г) обявяването на Независимостта на България

23. Кой термин съответства на съдържанието на откъса?

„1. Стражарите (полицейски, горски и митнически) и разсилните се обличат с местни вълнени платове (шаяци и аби).

2. За солдатите всички дрехи, които стават от сукна, шаяци и аби и които се произвеждат в страната, се правят изключително от местен материал.

9. Всички обществени учреждения (държавни, окръжни, кредитни и пр.) са длъжни да си доставяват от местните индустриални предприятия предметите, от които имат нужда, доколкото такива предмети се намират в страната, даже когато бъдат с 15 % по-скъпи от иностранныте.“

Из „Закон за развитие на родната промишленост, 22 декември 1883 г.“

- А) национализация
- Б) ревизионизъм
- В) приватизация
- Г) протекционизъм

24. Официалното откриване на паметника на Цар Освободител в София през 1907 г. е при управлението на:

- А) княз Александър I Батенберг
- Б) княз Фердинанд I
- В) цар Борис III
- Г) цар Симеон II

25. Участието на българите в коя от войните е отразено в откъса?

„...По шосето, което води от Лозенград за Бунархисар, се движи колона войска. В края на октомври е, студено е и вали... От време на време откъм изток се чуват редки топовни гърмежи, но и те звучат тъпо и глухо... Колоната продължава пътя си мудро, безмълвно, потопила и двата си края в тъмния хаос на мъглата.... Всички знаят, че разполагат с много малко време, затова набързо обсипват Вълча с всевъзможни въпроси, толкоз повече че той служеше в щаба на дивизията и все можеше да им каже нещо ново. - Новото - започва авторитетно Вълчо, - новото е туй, че турците бягат и се събират към Чаталджа.“

Из „Последна радост“, Йордан Йовков

- А) Сръбско-българската
- Б) Първата Балканската
- В) Първата световна
- Г) Втората световна

26. Кое събитие е пропуснато на линията на времето?

- А) атентатът в храма „Света Неделя“ в София
- Б) деветоюнският преврат за сваляне на правителството на БЗНС
- В) подписването на Крайовската спогодба между България и Румъния
- Г) приемането на България в Обществото на народите

27. През коя от посочените години в България е приета нова конституция ?

- А) 1989 г.
- Б) 1991 г.
- В) 2004 г.
- Г) 2007 г.

28. Коя от характеристиките НЕ Е белег на тоталитарно управление?

- А) пълен контрол над обществото
- Б) партийна пропаганда
- В) култ към личността
- Г) коалиционно правителство

29. Решението на конференцията в Мюнхен през 1938 г. за Судетската област е в полза на:

- А) Чехословакия
- Б) Германия
- В) Австрия
- Г) Полша

30. Коя институция на Европейския съюз председателства България през първата половина на 2018 г.?

- А) Европейския парламент
- Б) Европейската комисия
- В) Съвета на Европейския съюз
- Г) Съвета на Европа

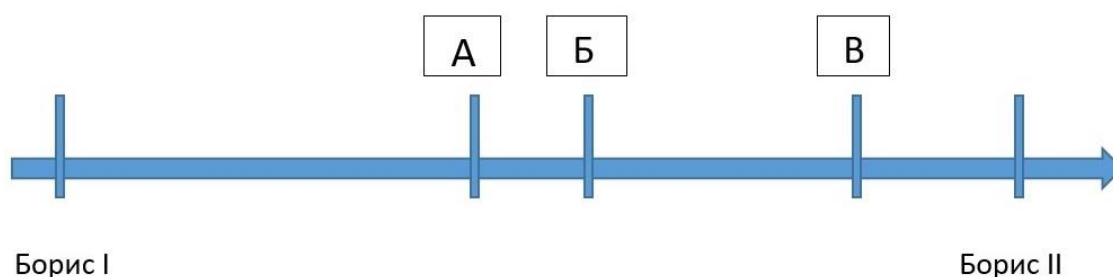
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ
23 май 2018 г. – Вариант 1

ВТОРИ МОДУЛ (време за работа – 60 минути)

Отговорите на задачите от 31. до 38. вкл. запишете в свитъка за свободните отговори!

31. На линията на времето са представени български владетели от периода на Първото българско царство. Срещу буквите в свитъка за свободните отговори запишете съответстващите им имена така, че да бъде спазена тяхната хронологическа последователност.

32. Срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори запишете името на историческата личност, която отговаря на описанието:

- А) български владетел, разгромил войските на император Годор Комнин в битката при Клокотница
- Б) революционер и възрожденски писател, пръв председател на БРЦК в Букурещ
- В) български княз, установил „режим на пълномощията“

33. Срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори запишете историческата личност и века, свързани с посочените събития/факти:

- А) владетел от Второто българско царство, при чието управление Търновската книжовна школа е в най-голям разцвет
- Б) български възрожденец, открил класно училище в Копривщица, по негова инициатива за пръв път се чества празникът на светите братя Кирил и Методий
- В) американски президент, въвел т.нар. „Нов курс“ за оздравяване икономиката на САЩ

34. Срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори запишете подходящото понятие/термин (*инсигнии, схизма, дискриминация, ерес, геноцид, синклит*), което съответства на даденото определение:

- А) отклонение от официалната църковна догма
- Б) символите на владетелската власт
- В) политика на ограничаване или лишаване от човешки права на определена категория хора

35. За всяко от изброените понятия посочете в свитъка за свободните отговори конкретен пример от историята на българските земи през XV - XVII век:

- А) данък
- Б) въстание
- В) рая със специални задължения

36. Прочетете внимателно текста и отговорете на поставените въпроси:

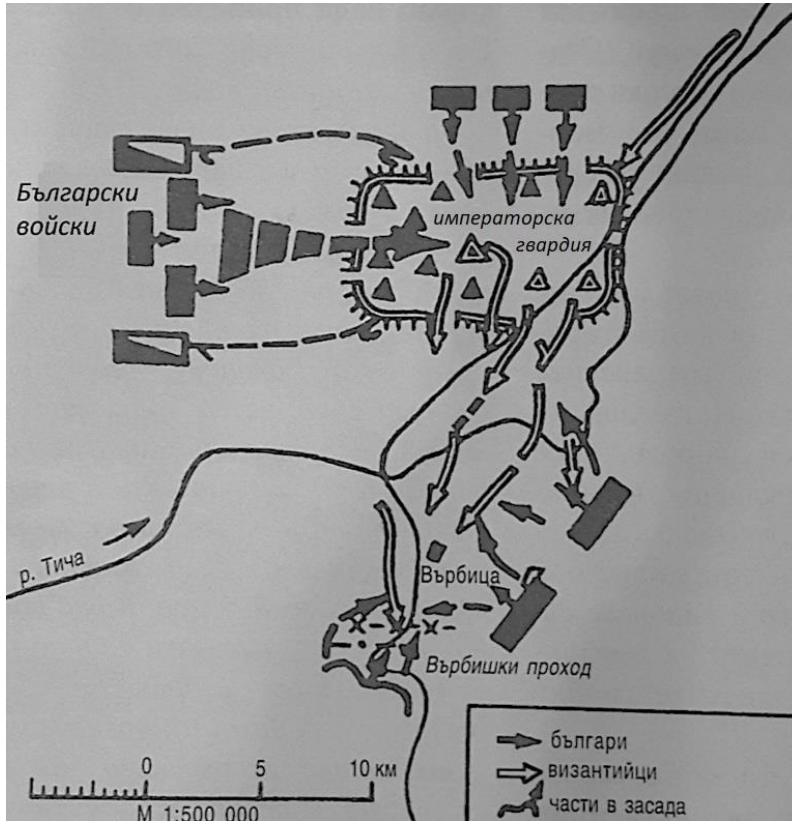
- А) Кое историческо събитие описва авторът и през коя година се случва то?
- Б) Запишете селището и личността, с които свързвате началото на събитието?
- В) Как е наречена четата, предвождана от подчертаната в текста личност?

*„Брацигово падна подир славни битви
...Батак се предаде, уви, пълзишком,
Копривицица легна при първата буря,
топът черешови не спаси Клисуре
... Панагюрци храбри след десет дни горди
откриха вратите на мръсните орди;
Каблешков-героят, таз душа вулкан,
биде фанат пленник чрез един аркан;
от селяне прости и лъвът Бенковски,
... загина юнашки въз една река,
издаден не казвам от коя ръка...“*

Из „Епопея на забравените“, Ив.Вазов

37. Разгледайте картосхемата, на която е представен военен конфликт и отговорете на въпросите.

- А) Кои държави участват в него?
- Б) Кои са владетелите, които ръководят армиите?
- В) Кой е победител?

38. Разгледайте внимателно изображението и отговорете на поставените въпроси.

- А) Кой исторически хълм е представен на фотографията?
- Б) В кой съвременен град се намира тази културно-историческа забележителност?
- В) Коя българска династия определя този град за българска столица? През кой век?

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

**ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ
23 май 2018 г. – Вариант 1**

ТРЕТИ МОДУЛ (време за работа – 120 минути)

В свитъка за свободните отговори напишете в обем до 3 страници отговор на историческия въпрос:

Как цар Калоян постига стабилност и международно признание за българската държава?

При отговора вземете под внимание следните въпроси:

1. Какви задачи стоят пред новия български владетел във вътрешен и външнополитически аспект?
2. Какъв е резултатът от българо-византийските войни?
3. Как се стига до уния с Римската църква и какви са последиците от нея?
4. Какви са отношенията на цар Калоян с Латинската империя? Какво е значението на победата при Одрин?
5. Какви са основните резултати от политиката на цар Калоян?

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ – 23 МАЙ 2018 г.

ВАРИАНТ № 1

Задача от 1 до 30.

Ключ с верните отговори

Въпрос №	Верен отговор	Брой точки
1.	В	1
2.	А	1
3.	Б	1
4.	В	1
5.	Б	1
6.	А	1
7.	В	1
8.	В	1
9.	Г	1
10.	В	1
11.	Г	1
12.	А	1
13.	В	1
14.	А	1
15.	В	1
16.	А	1
17.	В	1
18.	А	1
19.	Г	1
20.	А	1
21.	Б	1
22.	А	1
23.	Г	1
24.	Б	1
25.	Б	1
26.	Г	1
27.	Б	1
28.	Г	1
29.	Б	1
30.	В	1

Задача 31. – 3 точки

- А) Владимир-Расате
- Б) Симеон I (Симеон Велики, Симеон)
- В) Петър I (Петър)

Задача 32. – 3 точки

- А) цар Иван Асен II
- Б) Любен Каравелов
- В) княз Александър I Български (Александър Батенберг, Александър I)

Задача 33. – 6 точки

Събитие	Личност	Век
А) владетел от Второто българско царство, при чието управление Търновската книжовна школа е в най-голям разцвет	цар Иван Александър	XIV
Б) български възрожденец, открил класно училище в Копривщица, по негова инициатива за пръв път се чества празникът на светите братя Кирил и Методий	Найден Геров	XIX
В) американски президент, въвел т.нар. „Нов курс“ за оздравяване икономиката на САЩ	Франклин Делано Рузвелт	XX

Задача 34. – 3 точки

- А) ерес
- Б) инсигнии
- В) дискриминация

Задача 35. – 6 точки

Примерни отговори

- А) поголовен данък (джизие); кръвен данък (девширме); десятък (юшур)
- Б) Първо Търновско въстание; Второ Търновско въстание; Чипровско въстание; Карпошово въстание
- В) джелепкешани (доставчици на добитък); войнуци (военнопомощни части, които се грижат за конете в армията); дервенджии (пазителите на проходи)

Възможни са и други отговори

Задача 36. – 5 точки

- А) Априлското въстание, 1876 г.
- Б) Копривщица, Тодор Каблешков
- В) Хвърковатата чета

Задача 37. - 5 точки

- А) България и Византия (Византийската империя)**
- Б) хан/кан Крум и император Никифор I Геник**
- В) българите (българската войска; България)**

Задача 38. - 4 точки

- А) Царевец**
- Б) Велико Търново**
- В) Асеневци, XII**

ВТОРА ЧАСТ – 35 точки

Отговор на исторически въпрос:

Как цар Калоян постига стабилност и международно признание за българската държава?

При отговора вземете под внимание следните въпроси:

1. Какви задачи стоят пред новия български владетел във вътрешен и външнополитически аспект? – **4 точки**
2. Какъв е резултатът от българо-византийските войни? – **5 точки**
3. Как се стига до уния с Римската църква и какви са последиците от нея? – **10 точки**
4. Какви са отношенията на цар Калоян с Латинската империя? Какво е значението на победата при Одрин? – **10 точки**
5. Какви са основните резултати от политиката на цар Калоян? – **6 точки**

35 точки се получават за пълен отговор, който включва:

- Определяне и изясняване на ключовите понятия в заглавието;
- Отговори на петте съпътстващи въпроса;
- Правилен подбор на основните факти;
- Анализ и обобщения на основата на аргументирани твърдения и верни факти;
- Висока езикова и правописна култура.